

Høringsuttalelse forsvarssjefens fagmilitære råd.

Tromsø kommune vil med dette takke for muligheten til å komme med høringssvar på forsvarssjefens fagmilitære råd. Som en sentral drivkraft i utviklingen i nordområdene vil kommunen ta tak i problemstillinger som ikke nødvendigvis er direkte relevante for kommunen, men også løfte saker som er relevante, slik Tromsø kommune ser det, for utviklingen av landsdelen.

I høringsuttalelsen vil to overordnede momenter og tre enkeltpunkter bli berørt direkte. Dette betyr ikke at Tromsø kommune støtter momentene i innstillingen som ikke er berørt her. Helheten må sees i lys av de overordnede kommentarene.

Drivkrefter

Norges geopolitiske situasjon har vært stabil over tid. I den senere tid har det vært en utvikling i våre naboland som vekker bekymring. Russland har i de senere år tatt flere steg bort fra den demokratiske veien de så ut til å ha begynt på. Dette skaper nå en situasjon der forsvarets utvikling må justeres mot å ivareta tradisjonelle suverenitetsoppgaver.

En annen dimensjon i utviklingen i nord er klimaendringene. Disse endringene skaper nå muligheten for å ha isfri ferdsel deler, eller hele, året i nær fremtid. En slik endring medfører også at Norge bør rette mer oppmerksomhet mot nordområdene.

De ressurser som befinner seg innenfor territoriet har også gradvis trukket nordover. Dette gjelder begge de to store eksportnæringene Norge har: fisk og olje. Gyteområdene for fisken forflyttes nordover med bakgrunn i at vannet blir varmere. Oljeaktiviteten trekkes, i tråd med at utvinningene i Nordsjøen fases ut, nordover. Dette øker kravet til tilstedeværelse i disse farvannene, og vil øke den relative betydningen av områdene for staten og nasjonens inntekter og velferdsgrunnlag.

Overordnede merknader

Den første merknaden Tromsø kommune vil feste ved forsvarssjefens fagmilitære råd er balansen mellom innsats og hjemmeforsvar.

Det norske forsvaret har, siden avslutningen av den kalde krigen, blitt utsatt for en stor omstrukturering. Sentralt i denne omstruktureringen står overgangen fra et invasjonforsvar til et innsatsforsvar. I praksis manifesterer denne seg som en endring av doktriner og basestruktur.

I omstillingsprosessen har Stortinget laget betingelser for de økonomiske rammene denne omstruktureringen skulle utføres innenfor. Disse rammene har, etter Tromsø kommunes

mening, blitt uforutsett trange de senere år. Således er Tromsø kommune i tvil om hvorvidt langtidsplanen blir oppfylt.

Tromsø kommune vil ta tak i forholdet mellom innsats og invasjonforsvar som en av to overordnede problemer med forsvarssjefens faglige anbefaling.

Etter Tromsø kommunes syn har Forsvaret som sin primære oppgave å forsvare landarealet til staten mot væpnet aggresjon utenfra. Eller i forlengelsen å danne en terskel mot aggresjon fra andre stater\aktører, med den hensikt å heve grensen for militær aggresjon.

Alternativet til en slik modell er en spisskompetent organisasjon som har som sitt formål å understøtte skarpe operasjoner i utlandet.

Den første modellen baseres på et bredt forsvar der verneplikt og desentralisering er sentrale komponenter. Den andre modellen medfører sentralisering og en gradvis profesjonalisering og der igjennom nedbygging av verneplikten.

Tromsø kommune synes forsvarssjefens forslag går for langt i retning av innsatsforsvaret. Dette mener kommunen bør rettes opp av de politiske myndighetene ved at man ivaretar en mer spredt struktur på Forsvaret.

En annen overordnet merknad kommunen vil fremlegge er forholdet mellom meldingen, drivkrefter og uttalte politiske prioriteringer.

Det fagmilitære rådet tar etter Tromsø kommunes syn ikke inn over seg de tre drivkreftene som skisseres innledningsvis. Noen av de samme drivkreftene anser Tromsø kommune som grunnlaget for Regjeringens nordområdesatsing.

Kommunen vil særskilt merke at denne politiske prioriteringen ikke synes ivaretatt i forsvarssjefens forslag til fremtidig struktur. Dette er et alvorlig signal all den tid Forsvaret over lang tid har hatt sterke krefter som trekker strukturer fra nord mot sør.

Tromsø kommune vil i den sammenhengen minne om prosessen rundt marinebasen Olavsvern.

Særskilte merknader

Tromsø kommune har også tre særskilte merknader jf forslag i meldingen.

Den første av disse gjelder forsvarssjefens forslag om å legge hovedbasen for kampflyvåpnet til Ørlandet. Dette fremstår som et forslag med mer karakter av budsjett-kamp i stedet for reel prioritering. Vi vil bare minne om at den forrige forsvarssjefen anbefalte at all kampflykapasitet burde samles i Bodø(FS07).

Valg av base til kampfly er et spørsmål forsvarssjefen rammer inn i spørsmålet om kostnader. Det er en del av hans mandat å presentere politikere for hans vurdering av hva som er det beste forsvaret for den kostnaden det er politisk vilje til å knytte til sektoren. Tromsø kommune synes spørsmålet om kampflybase har langt flere dimensjoner enn den ene knyttet til kostnad.

Vi vil særlig fremheve viktigheten av å ha en permanent og innarbeidet struktur i nordområdene. Dette er viktig både for å redusere spenninger i tilfelle uenighet. Å flytte kampfly nordover i en krisesituasjon vil kunne oppleves som en eskalering. En annen grunn som taler for å opprettholde to baser er den økte sikkerheten som ligger i å spre forsvarsstrukturen utover. Ved militær aggresjon vil en enbaseløsning være svært sårbar.

Et annet vesentlig moment som ikke er berørt i forsvarssjefens anbefaling er forholdet mellom Avinor og Forsvaret. Merkostnaden med en flytting av driftskostnader fra Forsvaret til Avinor er også sentralt i det helhetlige regnestykket som presenteres.

Basert på disse forholdene er Tromsø kommunes prioritering først en tobaseløsning med Bodø og Ørlandet. Om Regjeringen vil ha en base for kampfly i Norge mener vi dette, basert på dagens situasjon, bør være Bodø.

Kampflyene har vært sentrale for Bodø, byens befolkning og kultur i lang tid. Dette har skapt en situasjon der byen er vant til, og godtar, de negative sidene med å ha en såpass «støyende» aktivitet tett på byen.

Det andre punktet vi særskilt vil kommentere er forslaget om å legge ned Kontroll - og varslingsstasjonen i Sørreisa.

Tromsø kommune stiller seg undrende til dette forslaget. Både med tanke på den økonomiske beskrivelsen som er fremlagt, og med tanke på at også dette forslaget strider med Regjeringens egen satsning i nord. Dersom man søker å effektivisere luftromskontrollen i landet, er det nærliggende å mene dette like gjerne kunne vært samlet i Sørreisa.

Tromsø kommune mener den fremlagte argumentasjon for innsparinger i dette tilfellet ikke er tilstrekkelig til å legitimere slike omstruktureringer som foreslås. En slik omstrukturering av helhetlig kontroll og varsling av territoriet krever betydelig bedre dokumentasjon. Som et minimum at man fremstiller ulike alternativer mot hverandre. I dette tilfellet er det kun ett – nedleggelse og sentralisering – som er fremsatt.

Et siste moment som bør bemerkes er nedbyggingen av forsvaret i Indre Troms. Dette henger sammen med andre sentraliseringstendenser i forsvaret, men også her mener vi forsvarssjefen fremstiller et forslag som er i skarp kontrast til Regjeringens uttalte satsing.

Tromsø kommune har vansker med å se at den pågående sentraliseringen har sitt grunnlag i militærfaglige vurderinger. Om man ikke trekker inn rammebetingelser som den fremste militærfaglige drivkraften.

Avslutningsvis vil vi gjerne minne om at de faktorer som trekkes opp i innledningen har blitt ytterligere aktualisert i løpet av de siste 4-5 årene. I lys av dette vil Tromsø kommune be Regjeringen gjøre om sitt vedtak om å avvikle militær aktivitet og selge marinebasen Olavsvern. I dagens situasjon og med en nordlig sjørute som virker mer aktuell enn noensinne, forventer Tromsø kommune at Regjeringen tar et nytt initiativ i denne saken.